

Posudek bakalářské práce Terezy Bačkorové: Vývoj hospicové péče

Pro psaní bakalářské práce si Tereza Bačkorová vzala ku pomoci termín nika. Toto slovo používáno v ekologii znamená uvolněný prostor. Pokud se přírodní druh přestěhuje nebo vymře, nebo se jeho životní prostředí vyčerpá, zůstane po něm vyprázdněné místo - nika. Ze zkušenosti víme, že zaplnění niky probíhá v přírodě nepozorovaně a výsledek působí jako dynamicky vyvážený. Časem nepoznáme, že nějaký přerыв kdy byl. Lidská společnost taky zná v přeneseném smyslu slova niky, když přežilé jevy mizí a jsou nahrazovány jinými. Ovšem to nahrazování nebývá tak přirozené, jako se to zdá být v přírodě, v lidských podmínkách často bývá ideologizované. Pokud ale se zaplnění podaří, je do společnosti organicky a životaschopně zapracováno. Tématem práce je pokus zjistit, jak probíhá zaplňování vyprázdněného prostoru, který vznikl odsunutím nebo tabuizováním fenoménu smrti a umírání v našem moderním světě. Autorka vidí v současném trendu hospicové péče kulturně stabilní a perspektivní zaplnění této niky. Naproti tomu například eutanázie představuje podle autorky sice snadné odstranění problému umírání, ale není tím přirozeným řešením, jakým může obsazení ekologické niky být.

Práce sestává zhruba z těchto částí: pěkné uvedení do tématu s použitím příkladu z osobní zkušenosti, představení cílů práce a objasnění terminologie. Další směřování práce rozvržené do tří oddílů sleduje zaplňování niky nejprve v celospolečenském měřítku (tím se myslí přehled uvažování o umírání v minulosti, o způsobech akceptace smrtelnosti a budování zařízení poskytující uspokojující péči umírajícím). Další část se věnuje zaplňování niky na lokální úrovni (tím se myslí podmínky a situace v ČR) a třetí část se věnuje problematice zaplnění osobní niky. Seznam literatury je obsáhlý a pestrý, včetně cizojazyčných titulů.

Hodnocení: Práce nemá vlastní výzkum, místo toho jen jeden stručný rozhovor, jenž posloužil k dokreslení situace v oblasti hospicové péče v ČR. Z původně plánovaného výzkumu, který měl zkoumat zaplňování niky v českém prostředí, sešlo a autorka plní stanovený úkol širším pojednáním o problému v cizině i v českém v soudobém prostředí. Práce je výhradně kompilační, z čehož dvě části (nika celospolečenská, a nika lokální) jsou obsahově hodnotné, naproti tomu třetí část (nika osobní), která měla říct něco o tom, co se vlastně děje u lůžka umírajícího nemocného, je nepropracovaná a v tomto nedodělaném podání téměř zbytečná.

Další výhrady směřují ke stylistické úrovni textu. Nejde o nějaké zásadní chyby či nepravdy. Jde spíše o nepřesnosti, způsobené slabším rozlišováním terminologických jemností, čímž se do textu dostalo několik nepěkných a nepřesných vyjádření. Místy je text žoviální, mírně

předpojatý se zlidovělymi prvky (laboratorní krysy, úvaha o amputacích, medicína coby výnosný obchod; smažení v pekle bez dobového kontextu, tendence k zdůraznění třídní nespravedlnosti - na pohřeb v kostele měli nárok jen bohatí a ctihodní občané; zvláštní až pohrdavý tón o úrovni středověkého medicínského poznání). Příčinou může být ne příliš zdařený překlad (Boulton), nebo i nevhodné uchopení žánru profesorových mluvených přednášek. Dále je zde celá řada nepřesných vyjádření, někdy příliš paušalizujících, nebo jsou řečené příliš radikálním způsobem. Například: Str. 23: Proti větě „člověk vlastně nikdy neumíral sám“ by se jistě našlo mnoho argumentů. Str. 33: „Biskupství a kláštery měly monopol na vzdělání“ – slovo monopol se sem nehodí. B. a K. vzdělávání na začátku středověku umožnilo. Podobně na str. 36: neobratné vyjádření: „K charitě byla církev zavázána“ – vadí mně slovo zavázána. Církev a charita vytvářela ve středověku celek. Str. 37: Mohl být Friedenheim v Londýně? Str. 38: V nadpisu „Smrt dnes ve 20. století“ – je třeba specifikovat oblast umírání. Umíralo se taky ve válkách, a to jinak a z jiných důvodů. Str. 39: Smrt přestala být běžnou součástí veřejné sféry: vhodnější než veřejná sféra je širší společenství. Str. 41: „Odrůturalizace v dnešní době“ – pozbyvání důležitosti rituálů v moderní době není v důsledku uspěchanosti doby. Křesťanství přineslo úlevu od nutnosti provádět rituály, neboť svým obsahem je nahradilo. Při pohasínání křesťanské víry pociťuje člověk prázdnotu, a proto by měl zase rád nějaké rituály. Str. 50: „Všeobecně je nutné vytvořit nové platné rituály odpovídající potřebám doby“ – člověk v těžkých chvílích je rád, že může nějaké rituály provádět. Představa vytváření nových rituálů v dnešní rozrůzněné společnosti je ale těžko přijatelná. Naproti tomu tématem potřeby rituálů a tzv. „delegovaného náboženství“ autorka zajímavě doplňuje předchozí, když na str. 41 vysvětluje, že „odcírkevnění nutně neznamená odnáboženštění“. Str. 55: Je škoda, že tak zásadní přínos E. Kübler-Rossově o průběhu smířování se se smrtelností je sdělen jen heslovitým výčtem fází průběhu, který v tomto podání čtenáři nic neříká. Str. 60: Česká republika nepatřila „mezi země bývalého Sovětského svazu“. A nakonec: Proč je Česká Republika zásadně psána s velkým R?

Pro odlehčení chci dodat, že nepřesnosti textu také svědčí o tom, do jak obtížného terénu se autorka pustila, a že není lehké v takto choulostivých tématech být zcela nepředpojatý a vytvořit neprůstřednou argumentaci.

Zaplnění společenské a snad i lokální niky je tedy na dosah, což je hlavní zpráva této práce, a jako práci přinášející určité poselství doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou tři.